ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἀπ. 1, 10)

Περίοδος Δ΄- Ἔτος ΙΗ΄ Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 765	Μέγας Κανών 28 Μαρτίου 2001	Συντάκτης † ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης

Ὁ Μέγας Κανὼν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης

ΤΙ ΕΙΝΕ, ἀγαπητοί μου, ὁ Μέγας Κανών, ποὺ ψάλλει σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας; Εἶνε μιὰ ἀνθοδέσμη ἀπὸ λουλούδια ἀθάνατα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, λουλούδια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως τῶν βυζαντινῶν μας χρόνων.

Κάθε κανὼν εἶνε μιὰ ποιητικὴ συλλογὴ ἀπὸ τροπάρια. Ἀλλὰ ὁ σημερινὸς κανὼν ὀνομάζεται Μέγας Κανών. Γιατί; Διότι διαφέρει ἀπὸ τοὺς ἄλλους κανόνες ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν τροπαρίων. Ἐνῷ οἱ ἄλλοι κανόνες φτάνουν τὰ 30 τροπάρια, αὐτὸς ἔχει 250 τροπάρια!

Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο ὁ Μέγας Κανὼν εἶνε ἕνας θρῆνος. Τίνος θρῆνος; Ἑνὸς ἁμαρτωλο. Ποιός ἔγραψε τὸν θρῆνο αὐτόν; Ἕνας ἅγιος. Ἅγιος καὶ ἁμαρτωλὸς πῶς γίνεται; θὰ πῆτε. Ὅσο προχωρεῖ κανεὶς στὴν ἁγιότητα, τόσο περισσότερο αἰσθάνεται τὴν ἁμαρτωλότητά του· καὶ ὅσο προχωρεῖ στὸ κακό, τόσο ἀποκτᾷ μία ἀσυνειδησία, μία πώρωσι.

Ποιητὴς τοῦ Μεγάλου Κανόνος εἶνε ὁ ἅγιος Ἀνδρέας, ποὺ ὑπηρετοῦσε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἔγινε διάκονος στὴν Κωνσταντινούπολι. Ἀπὸ ’κεῖ ἡ Ἐκκλησία, γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴ μόρφωσί του, τὸν ἔκανε ἐπίσκοπο στὴν Κρήτη· γι’ αὐτὸ λέγεται Ἀνδρέας Κρήτης.

* * *

Αὐτὸς λοιπὸν θρηνεῖ. Καὶ ἀρχίζει καὶ λέει· *«Πόθεν ἄρξομαι θρηνεῖν τὰς τοῦ ἀθλίου μου βίου πράξεις;»*. Ἀπὸ ποῦ ν’ ἀρχίσω; λέει. Εἶνε ἀμέτρητες οἱ ἁμαρτίες μου. Καὶ ὅπως στὸ σπίτι ἔχουμε καθρέφτη καὶ βλέπουμε τὴ μορφή μας, ἔτσι καὶ ὁ ἅγιος ἔβλεπε τὸν ἑαυτό του σὲ ἕναν ἄλλο καθρέφτη. Ὁ δὲ καθρέφτης αὐτὸς εἶνε ἡ ἁγία Γραφή.

Μέσα στὴν ἁγία Γραφὴ ἔβλεπε τὴν ψυχή του ὁ ἅγιος Ἀνδρέας καθημερινῶς. Ἐκεῖ ἔβλεπε ἁγίους, ἔβλεπε τὰ παραδείγματά τους. Ἡ Γραφή, Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη, ἔχει πολλὰ παραδείγματα. Παραδείγματα ἁμαρτωλῶν, καὶ παραδείγματα ἁγίων. Παραδείγματα ποὺ πρέπει νὰ τὰ ἀποφεύγουμε, καὶ παραδείγματα ποὺ πρέπει νὰ τὰ μιμούμεθα.

Ἀλλὰ **πῶς βλέπει τοὺς ἁμαρτωλούς;** Τοὺς βλέπει διαφορετικὰ ἀπὸ ὅ,τι ἐμεῖς. Τοὺς βλέπει **μὲ συμπάθεια**. Πῶς συμβαίνει αὐτό; Γιατὶ ἦταν ταπεινός. Γνώριζε τὴν ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὴ διαφθορὰ τοῦ Ἀδάμ.

Μιὰ ἱστορία λέει, ὅτι κάποτε ἕνας βασιλιᾶς εἶχε βγεῖ ἔξω καὶ περπατοῦσε σ’ ἕνα δάσος. Ἐκεῖ ἀκούει κάποιον νὰ λέῃ μὲ ἀγανάκτησι·

—Ἀνάθεμά την τὴν κακούργα!...

Πῆγε κοντά. Ποιός ἦτανε; Ἦτανε ἕνας γέρος. Εἶχε πάει στὸ δάσος νὰ κόψῃ ξύλα. Φορτώθηκε τὰ ξύλα νὰ πάῃ στὸ σπίτι του, καὶ κουράστηκε. Κάθησε νὰ ξεκουραστῇ, κ’ ἐκεῖ ἄρχισε νὰ λέῃ «Ἀνάθεμά την...».

Ὁ βασιλιᾶς τὸν πλησίασε καὶ τὸν ρωτάει·

—Ποιάν ἀναθεματίζεις;

—Τὴν Εὔα! ἀπαντᾷ ὁ γέρος.

—Τὴν Εὔα;

—Ναί. Αὐτὴ εἶνε ἡ αἰτία. Ἂν δὲν ἔκανε τὴν ἁμαρτία ἡ Εὔα, ἐγὼ δὲν θὰ γινόμουν ἕνας γέρος ποὺ τώρα ὑποφέρει.

Ὁ βασιλιᾶς τοῦ λέει·

—Ἔλα μαζί μου. Ἔχεις γυναῖκα;

—Ἔχω.

—Φέρε καὶ τὴ γυναῖκα σου.

Ὅταν ἔφερε καὶ τὴ γερόντισσα γυναῖκα του, τοὺς λέει ὁ βασιλιᾶς·

—Θὰ σᾶς δώσω ἕνα παλάτι, ποὺ θά ’χῃ μέσα ὅλα τὰ ἀγαθά.

—Τέτοιο πρᾶγμα δὲν τὸ περιμέναμε ποτέ. Πολὺ σ’ εὐχαριστοῦμε. Δόξα σοι ὁ Θεός!

Τοὺς ἔβαλε λοιπὸν μέσα. Δὲν τοὺς ἔλειπε τίποτα. Ἀλλὰ ὁ βασιλιᾶς τοὺς εἶπε·

—Θὰ σᾶς ζητήσω μόνο κάτι. Θὰ τὸ τηρήσετε;

—Ἀσφαλῶς. Ἐσὺ τόσα καλὰ μᾶς ἔκανες.

Ἐπάνω ἀπὸ τὸ κρεβάτι τους κρέμασε ἕνα μικρὸ κουτάκι.

—Βλέπετε, λέει, τὸ κουτάκι αὐτό; Νὰ μὴν τὸ ἀνοίξετε, γιατὶ ἀλλοίμονό σας.

—Ἐν τάξει, βασιλιᾶ. Αὐτὸ δὲν εἶνε δύσκολο.

Πέρασε μιὰ βραδιά, δύο βραδιές. Ἡ γριὰ δὲν ἡσύχαζε. Λέει ἡ περιέργεια τῆς γυναικός·

—Τί νὰ ἔχῃ μέσα αὐτό;

—Βρὲ γυναίκα, κάθησε φρόνιμα, λέει ὁ γέρος.

Τὴν ἄλλη βραδιὰ τὰ ἴδια. Τὴν ἄλλη τὰ ἴδια. Τὴν ἄλλη πάλι τὰ ἴδια. Στὸ τέλος νίκησε ὁ πειρασμὸς κι ἀνοίξανε τὸ κουτί. Ἀμέσως πετάχτηκε ἀπὸ μέσα ἕνα πουλί.

Ὁ βασιλιᾶς περίμενε, καὶ τοὺς ἔπιασε.

—Τώρα, λέει, ἔξω ἀπ' τὸ παλάτι! Πήγαινε πάλι νὰ μαζεύῃς ξύλα καὶ νὰ κουράζεσαι. Καὶ στὸ ἑξῆς μάθε νὰ μὴν καταριέσαι τὴν Εὔα. Γιατὶ κ' ἐσὺ τὰ ἴδια θὰ ἔκανες· **τὰ ἴδια ἔκανες**!

Ἔτσι εἴμεθα. Καὶ ἔτσι βλέπει τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὁ ἅγιος Ἀνδρέας. **Ἔχει βαθειὰ συναίσθησι**. Γιὰ τὴν Εὔα τί λέει; Ὑποχώρησε στὸν πειρασμό, παρέσυρε καὶ τὸν Ἀδάμ. Ἀλλὰ μήπως κ' ἐμεῖς δὲν ὑπακοῦμε σὲ μιὰ ἄλλη Εὔα; Ποιά εἶνε ἡ ἄλλη Εὔα; Εἶνε «*ὁ ἐμπαθὴς λογισμός*», ὁ κάθε ἁμαρτωλὸς λογισμός, ποὺ σοῦ λέει, νὰ κλέψῃς νὰ πορνεύσῃς, νὰ βλαστημήσῃς... Κ' ἐμεῖς ὑποχωροῦμε. Χειρότεροι εἴμεθα ἐμεῖς. Ὁ Ἀδὰμ παρέβη μία ἐντολή· ἐμεῖς «*ἀθετοῦμε διαπαντὸς*» τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ. Ἰδού ἡ φιλοσοφία τοῦ Μεγάλου Κανόνος.

Παρακάτω πηγαίνει στὸν Κάιν. Ὁ Κάιν ἐφθόνησε τὸν ἀδελφό του τὸν Ἄβελ. Ἀλλὰ ἔκανε καὶ κάποια ἄλλη ἁμαρτία. Ἐνῷ ὁ Ἄβελ διάλεξε ὅ,τι καλύτερο εἶχε καὶ τὸ θυσίασε στὸ Θεό, ὁ Κάιν πῆγε στὸ κοπάδι, βρῆκε τὸ χειρότερο πρόβατο, καὶ αὐτὸ προσέφερε θυσία· τὸ κουτσό, τὸ σακάτικο. Ὁ Θεὸς δὲν δέχτηκε τὴ θυσία του. Γι' αὐτὸ ἐδῶ ἡ θυσία αὐτή, στὴν ἀρχαία γλῶσσα, ὀνομάζεται «*ψεκτή*», ποὺ θὰ πῇ ἀξιοκατάκριτη. Κατηγοροῦμε, λέει, τὸν Κάιν· ἀλλὰ κ' ἐμεῖς τέτοιες θυσίες προσφέρουμε στὸ Θεό. Τὰ πρόσφορα π.χ., ποὺ πᾶμε στὴν ἐκκλησία, τώρα τὰ ζυμώνουν χέρια ἁμαρτωλά. Τὸ κερί· ἄλλοτε ἦταν ἁγνὸ ἀπὸ τὴ μέλισσα, τώρα τὸ ἀνακατεύουν μὲ ξύγκια. Μολυσμένο εἶνε καὶ τὸ λιβάνι· βρωμάει, ἀνακατεμένο μὲ ἄλλες ὕλες. Ἐμπόριο πλέον...

Ψεκτὴ ἡ θυσία τοῦ Κάιν, ψεκτὲς καὶ οἱ δικές μας θυσίες καὶ προσφορές. Δὲν γίνονται ὅπως θέλει ὁ Θεός. Βλέπετε, καὶ μιὰ λέξι τοῦ Μεγάλου Κανόνος τί διδάγματα κρύβει;

Νά λοιπόν, λέει· εἶμαι χειρότερος ἀπὸ τὴν Εὔα, χειρότερος κι ἀπὸ τὸν Κάιν. Ὁ Κάιν σκότωσε μιὰ φορά, ἐγὼ σκοτώνω κάθε μέρα. Ὅταν μέσα σου μισῇς κάποιον, «*ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί*» (Α' Ἰωάν. 3,15). Ἐγώ, λέει ἀκόμη, ἔκανα καὶ ἕνα φόνο ἀκόμη χειρότερο· «*Γέγονα φονεὺς συνειδότι ψυχῆς*». Φονιᾶς εἶμαι· ἐφόνευσα τὴ συνείδησί μου, καὶ ἔγινε συνείδησι πεπωρωμένη.

Βλέπετε πῶς τὰ βλέπει; Ἔτσι προχωρεῖ μὲ παραδείγματα τῆς παλαιᾶς διαθήκης καὶ τῆς καινῆς διαθήκης. Αὐτά λέει γιὰ τὸν ἑαυτό του· ὅτι εἶνε ἁμαρτωλότερος «*ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον*», παραπάνω ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο ποὺ ἔζησε πάνω στὸν πλανήτη.

Ἀκοῦτε; **Ποῦ τώρα αὐτὴ ἡ συναίσθησι;** Δημοσίᾳ τὰ λέει τὰ ἁμαρτήματα. Νά δημοσία ἐξομολόγησις. Ποιός ἀπὸ μᾶς κάνει δημοσία ἐξομολόγησι; Ἐδῶ τὸν πιάνεις ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν ἄλλο, καὶ σοῦ λέει, Δὲν ἔκανα τίποτα. Ἀναίσθητες, πωρωμένες ψυχές.

Ὄχι ὅμως μόνο ν' ἀποφεύγουμε τὰ κακά, ἀλλὰ καὶ νὰ μιμηθοῦμε τὰ καλά. Ἔχει καὶ καλὰ παραδείγματα ὁ Μέγας Κανών. Δὲν εἶνε μόνο Εὔες καὶ Κάιν. Εἶνε καὶ Δαυῒδ καὶ ἄλλοι, πολὺ μεγάλοι, ποὺ μετανόησαν. Τὸ κακὸ νὰ ἀποφύγουμε, τὸ καλὸ νὰ μιμηθοῦμε.

Ἕνα ἀκόμη παράδειγμα θ' ἀναφέρω καὶ τελειώνω. Εἶνε τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰακώβ. «*Τὸν Ἰακώβ*», λέει, «*μίμησαι, ὦ ψυχή*». Τί ἔκανε ὁ Ἰακώβ; Εἶδε ὅραμα. Εἶδε, λέει, ἐκεῖ ποὺ κοιμόταν, μία σκάλα, ν' ἀρχίζῃ ἀπ' τὴ γῆ καὶ νὰ φθάνῃ μέχρι τὸν οὐρανό· καὶ πάνω σ' αὐτὴν ν' ἀνεβαίνουν καὶ νὰ κατεβαίνουν ἄγγελοι. Καὶ θαύμασε καὶ εἶπε ὁ Ἰακώβ· «*Ὡς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο ἀλλ' ἢ οἶκος Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ*» (Γέν. 28,17). Μιμήσου τον, λέει. Φτειάξε κ' ἐσὺ μιὰ ἄλλη ἀνώτερη σκάλα. Ποιά εἶνε αὐτὴ ἡ σκάλα; Εἶνε ἡ μετάνοια καὶ ὁ ἀγώνας μας. Σκαλοπάτια εἶνε οἱ ἀρετές. Μπρός! κουράγιο! Ἀνέβαινε! Μὴ μένεις στὰ πρῶτα σκαλοπάτια. Νὰ μὴν εἶσαι ἀτελής, ἀλλὰ νὰ προχωρῇς διαρκῶς, νὰ αὐξάνῃς στὴν πίστι στὴν ἐλπίδα στὴν ἀγάπη, νὰ τείνῃς πρὸς τὴν τελειότητα.

* * *

Αὐτὰ τὰ 250 τροπάρια εἶνε 250 παραδείγματα. Ἄλλα εἶνε πρὸς τὸ ἀγαθὸ καὶ ἄλλα πρὸς τὸ κακό. Ν' ἀποφεύγουμε τὸ κακό, καὶ νὰ πράττουμε τὸ ἀγαθό· «*ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν*» (Ψαλμ. 33,15).

Ὅλα στάζουν μέλι, γλυκύτητα, νοήματα μεγάλα. Τελειώνουμε μὲ τὸ ὡραιότερο ἀπ' ὅλα. Καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ τροπάριο ποὺ λέει· «*Ψυχή μου ψυχή μου, ἀνάστα τί καθεύδεις;...*».

† ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος

Ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία. Πρώτη ἐκφώνησις ἱ. ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης 12-4-1988. Καταγραφὴ καὶ σύντμησις 28-3-2001